

Юденкова О.П.

Кафедра методики професійної освіти та
соціально-гуманітарних дисциплін,
Білоцерківський інститут
неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет
менеджменту освіти

НОВІ КЕЙСИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ РИНКУ ПРАЦІ

Анотація

У тезах розглянуто роль соціального партнерства у підвищенні ефективності функціонування інституту держави, особливо - у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. Досліджено важливість ресурсів взаємопливів держави і приватного сектора у підвищенні конкурентоспроможності регіонів. Розкрито основні пріоритети та механізми отримання переваг сучасного ЗП(ПТ)О унаслідок створення моделі партнерських відносин з підприємствами регіонального ринку праці (на прикладі діяльності галузевого кластера).

Тези доповіді

Дослідженню змісту та форм партнерських відносин держави та бізнесу присвятили роботи такі відомі вчені, як В. Албед, А. Андрущенко, Н. Балабанова, О. Грішнова, В. Гостеніна, В. Давиденко, Т. Дерев'ягіна, В. Цвих, М. Черниш, М. Шевченко, Л. Шинелева, В. Якунін та інші. Корпорації вживають заходів, які покликані систематично аналізувати та стежити за економічною політикою держави, розв'язувати проблеми, що виникають між урядом і відповідними бізнес-виробництвами, встановлювати зв'язки з владними структурами, лобювати інтереси малого та середнього бізнесу тощо.

Проте існують основні перешкоди, які заважають створенню й ефективному функціонуванню партнерств. Основні бар'єри для створення й ефективного функціонування партнерств такі:

- недосконалість законодавчої основи для створення державно-приватного партнерства, зокрема щодо проведення прозорого конкурсу для відбору кваліфікованого та мотивованого приватного партнера;

- нестабільність регуляторного середовища, в якому реалізовується державно-приватне партнерство;

- нестача політичної волі у відповідного органу влади щодо ініціювання та впровадження партнерства та інше.

У ході реалізації партнерства виникає ряд проблем щодо узгодження інтересів сторін і дотриманням встановлених правил поведіння.

У зв'язку з цим виділяють три форми взаємодії держави і приватного сектора:

- 1) традиційна - держава залучає бізнес до спільного рішення проблем обслуговування потреб суспільства на основі партнерства;

- 2) інвестиційна - спільне інвестування переважно в інфраструктурні проекти. Ця форма взаємодії має стратегічну спрямованість, основною метою є стимулювання економічного росту;

- 3) науково-освітня - нові напрямки розвитку в національному, міжнародному і глобальному масштабах в умовах глобалізації виробництва та інтернаціоналізації капіталу [3, с. 113].

На думку інших вчених, партнерство держави і бізнесу необхідно розглядати з позиції трьох найбільш важливих форм взаємодії: економічного партнерства; правового партнерства та організаційного партнерства.

Економічне партнерство передбачає здійснення спільної підприємницької діяльності державними органами та підприємницькими

структурами, спрямованої на отримання неподаткового бюджетного доходу шляхом використання ресурсів підприємницького сектора.

Правове партнерство полягає у спільній організації процесу регулювання підприємницької діяльності з боку держави. Для цього підприємницькі структури можуть брати участь у робочих групах з розробки законодавства, створювати саморегульовані організації із залученням фахівців з органів державної влади, а також використовувати інші форми і методи державного впливу на розвиток бізнесу.

Організаційне партнерство являє собою різні форми участі представників однієї зі сторін у структурних підрозділах іншого боку взаємодії. Наприклад, це може бути, з одного боку, участь представників держави в органах корпоративного управління підприємницької структури, а з другого — участь представників бізнесу в органах, що впливають на прийняття державних рішень [1, с.126].

На сьогодні відсутні в Дніпропетровщині прийняті рішення про здійснення державно-приватного партнерства у сфері надання освітніх послуг у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. Правовими засадами державно-приватного партнерства є Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України «Про державно-приватне партнерство», інші законодавчі акти України, а також міжнародні договори України. Державно-приватне партнерство застосовується зокрема в таких сферах: надання освітніх послуг, надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом. Пропозиція про здійснення державно-приватного партнерства складається з підготовки концептуальної записки та техніко-економічного обґрунтування здійснення державно-приватного партнерства, зміст яких визначається Порядком проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Державно-приватне партнерство - співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства [2].

Аналіз наукових досліджень і реальної практики соціального партнерства дозволяє зробити висновок про те, що в умовах ринкової економіки лише в формі ефективної взаємодії з роботодавцями заклад професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) має змогу реалізувати основну функцію – забезпечити ринок праці випускниками необхідної кількості та якості професійної підготовки, вільно використовуючих інноваційні виробничі технології у своїй професійній діяльності. Водночас ЗП(ПТ)О в умовах тісної взаємодії з роботодавцями має додаткові можливості. Насамперед, з'являється постійний доступ до інформації про стан ринку праці, що дає змогу уточнити структуру професій і спеціальностей усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, обсяги підготовки кадрів; визначити вимоги до професіограм і кваліфікаційних характеристик робітничих професій. По-друге, з'являється реальна можливість для того, щоб враховувати вимоги роботодавців до змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників шляхом спільної розробки Державних освітніх стандартів з окремих професій нового покоління, навчальних планів і освітніх програм на основі отриманої інформації про передовий досвід професійної діяльності в рамках професії. По-третє, відкриваються реальні

можливості для організації практики учнів на обладнанні, діючому в сучасному виробництві, набуття учнями професійно-практичних та операційних компетенцій діяльності з принципово новою технікою, інструментами, які використовують робітники в процесі професійної діяльності та на науковій основі їх функціонування. По-четверте, стає можливим організація систематичного стажування викладачів спецдисциплін і майстрів виробничого навчання на підприємствах з метою ознайомлення з інноваційними виробничими технологіями, формування у них окремих складових структури професійно-педагогічної компетентності. По-п'яте, підвищуються можливості для цільової підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням регіонального компонента розвитку економіки, що підвищує, в свою чергу, можливості працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О. Крім того, створюється механізм об'єктивної оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників незалежними експертними комісіями шляхом поетапних кваліфікаційних атестацій. Насамкінець, створюються умови для спільних проєктів, що дозволяють поповнити спецфонд ЗП(ПТ)О, модернізувати матеріально-технічну базу ЗП(ПТ)О, розробити стратегію розвитку закладу профосвіти. Система соціального партнерства відіграє ключову роль у забезпеченні професійно спрямованого навчання кваліфікованих робітників і є основним способом формування готовності учнів ЗП(ПТ)О до використання інноваційних-виробничих технологій у професійній діяльності.

Процесуальний компонент підготовки кваліфікованих робітників в умовах дієвого соціального партнерства передбачає крім запровадження дуальної форми здобуття освіти ще й синтез методик, що регламентують форми організації, методи, засоби формування у майбутніх кваліфікованих робітників готовності до застосування інноваційних виробничих технологій у професійній діяльності. При організації навчально-пізнавальної діяльності учнів пропонується застосовувати такі методи: вправи у розв'язанні завдань

на орієнтованій основі дій різного типу; метод аналізу виробничих ситуацій; моделювання виробничих ситуацій; метод ситуаційних вправ; метод ігрового проектування; дослідницькі завдання; залучення учнів до міні-маркетингових досліджень щодо аналізу внутрішнього середовища підприємств; використання діалогічного спілкування в системі «Учень ЗП(ПТ)О – Роботодавець».

Отже, використання інноваційних виробничих технологій у підготовці кваліфікованих робітників в ЗП(ПТ)О вимагає створення особливої моделі підготовки, яка б враховувала потреби педагогічних працівників, учнів та роботодавців, специфіку галузі економіки.

У контексті цього пропонуємо вважати перспективною в підготовці кваліфікованих робітників застосування діяльності кластерних організацій, до структури яких можуть входити як роботодавці (замовники кадрів) так і ЗП(ПТ)О, заклади вищої освіти.

Кластерний підхід реалізується на основі кластерної політики, що є системою державних і громадських заходів та механізмів підтримки кластерів та кластерних ініціатив, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності суб'єктів, що входять до кластеру. Виділяють такі види кластерної політики: державну кластерну політику, регіональні кластерні політики та галузеві кластерні політики

Кластерна політика поширюється на сукупність видів діяльності, і диверсифікація кластерних ініціатив дає можливість розробляти інноваційні проекти, що поєднують у собі кілька технологій, тим самим підвищуючи рівень взаємодії між різними суб'єктами інноваційної системи: державою, бізнесом, закладами освіти і сектором досліджень і розробок.

Регіональна кластерна політика має реалізовуватись у формі заходів, спрямованих на стимулювання створення та підтримку портфеля кластерних ініціатив, що дозволить максимізувати ймовірність позитивних результатів та мінімізувати ризики. Ініціатива створення кластерів не має

бути поодинокую. Навпаки, потрібен набір таких, щоб реалізація кластерної політики відповідала принципам портфельного управління, оскільки кластерні ініціативи демонструють значне різноманіття.

Органи державної влади мають бути зацікавлені у розробці та проведенні послідовної та адекватної сучасним умовам кластерної політики, що враховує існуючий високий рівень соціально-економічної диференціації територіальних громад. Отже, кластерна політика має бути вибірковою та розроблятися з урахуванням специфіки регіону. Так, станом на 2022 рік кластерна політика в регіонах розвивається не рівномірно, на Дніпропетровщині їх до п'яти, а на Львівщині понад десять, частка з яких офіційно є інноваційними. Поряд з цим, окремий закон України про промислові кластери відсутній, що негативно впливає на їх розвиток.

Для розвитку кластерних ініціатив регіони мають створювати сприятливі відповідні умови. На Дніпропетровщині досвід діяльності Кластера поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій має позитивний розвиток вже два роки. Його напрямом діяльності є саме запровадження інновацій та залучення інвестицій, є організаційним партнерством.

Зарубіжний досвід показує, що найперспективнішою є практика створення інноваційних кластерів, які сприятимуть формуванню та зміцненню конкурентного потенціалу території. Інноваційні кластери можуть формувати основу регіональної інноваційної системи, що поєднує дослідницькі, виробничі та збутові організації в єдину мережу, що рухається конкурентними механізмами.

У процесі формування регіональних кластерів потрібно застосування комплексу аналітичних процедур, що сприяють адекватному цілепокладанню та розстановці пріоритетів. Так, крім дослідження існуючого стану та перспективної динаміки продуктивних сил території, потрібно виділення та дослідження факторів конкурентоспроможності як

поточної, так і перспективної. Адміністрування кластерної політики має бути зосереджено на зміцненні існуючих взаємозв'язків усередині кластера для більшого спрощення процесу вироблення та виробничої адаптації нових технологій, а також на ефективному перерозподілі ризиків між учасниками кластера та державою як одним із головних бенефіціарів інноваційної діяльності.

Отже, різноманітність форм державно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для рішення цілого ряду довгострокових задач - від створення і розвитку інфраструктури до рішення розробки і адаптації нових перспективних технологій. Істотну роль у розширенні державно-приватного партнерства повинно зіграти подальше удосконалення законодавчої і нормативної бази.

Список використаних джерел

1. Смелянов В.М. Взаємодія держави і бізнесу в регулюванні економічних процесів та зміцненні економічної безпеки /В.М. Смелянов // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління» Вип. 1/2012. Державне управління та місцеве самоврядування / За заг.ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. — К.: Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління.- 2012. - С. 125-147.

2. Закон України «Про державно-приватне партнерство».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

3. Узунов Ф. В. Класифікація форм державно-приватного партнерства. — Державне управління: Інвестиції: практика та досвід. 2013, № 17.- С. 113-115.

4. Матвієнко П. Узагальнююча оцінка розвитку регіонів / П. Матвієнко // Економіка України. — 2007. — № 5. — С. 26—35.